

TĖVIŠKĖS AIDAI

Nr 33 (1912) 1994 m. rugpjūčio mėn. 30 d.

Eina 39-tus Metus.

Melbourne

Lygiai vidurdienį prabyla Vytauto bažnyčios bokšto varpas

Pavasaris užtvindo Nemuną drumstais nerimo vandenimis. Daugybę kartų jie yra skalavę Vytauto bažnyčios, seniausios Kaune, pamatus.

- Kodėl šiai bažnyčiai buvo parinkta tokia neapsaugota nuo potvynių vieta? - klausiu Vytauto bažnyčios rektorių tėvą Paulių (Saulių Bytauta).

- Netvirtinu, kad tai istorinė tiesa, bet Vytautas Didysis šią vietą išsirinko savo išsigelbėjimui mūšyje su mongolais-totoriais Vorskloje (1399 m.) pažymėti. Pačioje XV amžiaus pradžioje bažnyčia jau buvo pastatyta. Pirmą kartą raštuose ji paminėta 1439 m.

Vytautas Didysis pastatytą bažnyčią padovanojo vienuoliams pranciškonams, kuriuos pakvietė iš Vilniaus. Aplinkinėse žemėse leido pastatyti vienuolyną, kurio pamatai ir sienos dar ir dabar mena praeitus šimtmečius.

Tėvas Paulius pagarbiai parodė dekoruotą molio plokštę, kurią surado mūro tyrėjas, kaldamas tinką nuo buvusio vienuolyno sienų. Šie pastatai, esantys Aleksoto ir Munitinės gatvių kampe, dabar priklauso Psichoneurologinei ligoninei.

- Mes, Mažesniųjų brolių (pranciškonų) ordinas, dar neatgavome ligoninei priklausančių pastatų. Kauno miesto kultūros ir paveldo inspekcija mano, kad mes turime neginčijamą teisę į ligoninės korpusą, atsigręžusį į Vytauto bažnyčią. Žinoma, norėtume susigrąžinti ir kitus vienuolynui priklausiusius pastatus, tačiau vilties nedaug... Pranciškonai įsipareigoja minėtų patalpų grąžinimo atveju finansškai paremti ligoninės perkėlimą į žymiai ramesnę jai vietą, savo lėšomis suremontuoti grąžintus buvusio vienuolyno pastatus.

- Pranciškonų ordinas, Lietuvoje atsiradęs XIII amžiuje, jau daugelį šimtmečių žinomas kaip varguomenės globėjas. Matyt, šiam tikslui paskirsite ir tuos vienuolyno pastatus, kuriuos žadama jums grąžinti?

- Taip, mes tęsiame pranciškonų veiklos, gyvenimo tikslo tradicijas. Jei mums bus grąžinti kai kurie vienuolyno pastatai, tai juose įrengsime labdaros valgyklą su virtuve socialiai remtiniams žmonėms, nakvynės kambariams benamiams, kambarius ligotiems, vienišiams, apleistiems, nepajėgiantiems

pasirūpinti savimi. Norime atidaryti M. Montesori metodo vaikų darželį, amato (medžio, metalo ir keramikos darbų) mokyklą pakviesime jaunimą į tarn tikslui įrengtas dirbtuves. Kai ką jau esame nuveikę - pasakojo tėvas Paulius, vikriai kopdamas nepaprastai stačiais Vytauto bažnyčios bokšto laiptais.

P i r m o j e aštuonkampio bokšto aikštelėje pamačiau tris švariai užtiestus čiuzinius, daugybę žaislų, knygelių katalikiška tematika, sportinio inventoriaus...

Kitoje bokšto aikštelėje pastebėjau daug kartoninių dėžių su labdaros rūbais ir batais iš užsienio. Kai kurie daiktai buvo sudėti tiesiog ant grindų, nes jiems aiškiai trūko vietos.

- Cia senas ar pagyvenęs žmogus neužlips, - lyg atspėdamas mano mintis, sako Vytauto Didžiojo universiteto teologijos-filosofijos fakulteto studentė Rūta Klovaitė, kuriai patikėta Vytauto bažnyčioje dalyti labdarą. - Kai mus pasiekia labdara iš užsienio, ateina daug žmonių, prašydami rūbų ar batų. Per keletą metų jau pastebėjau, kad patys vargingiausi parapijos žmonės... nedrąsiai ateina. Zymiai drąsesni yra išgeriantys... Aš juos jau pažįstu, todėl apavo ar drabužių jie gauna rečiau nei norėtų. Malonu tai, kad ne tik užsienyje, bet ir Kaune yra žmonių, kurie atneša į bažnyčią labdarai švariai išskalbtų, tvarkingų rūbų, išvalytų batų.

Pokalbio pabaigoje Rūta pasakė, kad ji dėkinga tėvui Pauliui už dabartinį gyvenimo kelią, už pasitikėjimą, už kasdienę laimę klausyti ir girdėti, gauti ir duoti...

... Kai su tėvu Paulium užlipome į paskutinę bokšto aikštelę, iš svaiginančio aukščio dirstelėjau pro siaurą langą - į pašiurpusį ir išvinišų Nemuną leidosi rūkas, o krantinę skalavo galingi potvynio vandenys. Tėvas Paulius atsargiai stumtelėjo varpą, ir virš Nemuno nuaidėjo seniausios Kauno bažnyčios širdies dūžiai...

1665 m. švedai apgrovė

Algio Rutkausko nuotraukoje:
Vytauto Bažnyčia XIX a.

bažnyčią, nužudė 8 vienuolius. Bažnyčia stovėjo tuščia ir be stogo iki 1669 m., kai M.Jeronimo Ivanausko, Minsko pilių prefekto lėšomis buvo atstatyta. Apie tai byloja bažnyčioje esanti mūrinė lenta.

1812 m. prancūzai pavertė bažnyčią ginklų sandėliu, o vėliau bėgdami iš Rusijos, padegė ją. Po 7 metų miesto gyventojų ir dvasininkų lėšomis bažnyčia vėl buvo atstatyta.

1841 m. rusai bažnyčią uždarė, vienuolius išvarė. Per keletą metų ji buvo paversta cerkve. Bažnyčios virtimą cerkve aprašė J.Tumas-Vaižgantas: „Mikalojus Pirmasis 1838 m. žiemą važiuavęs per Kauną į Varšuvą ir besikeldamas ledu per Nemuną ties Vytauto bažnyčia įlūžęs. Jį išgelbėjęs miesto sargas lenkas Leščinskis. Ta išsigelbėjimo proga carui kritusi į akį Vytauto bažnyčia, ir jis paklausė:

- Eto čto?

- Kostiol, vašė imperatorskoje veličstvo! - buvo aksaktya.

- Cerkov! - durstelėjęs pirštu į bažnyčią, atkirtęs caras“.

1903 m. cerkvė buvo atiduota kariuomenei...

Pirmoje pasaulinio karo metu vokiečiai Vytauto bažnyčioje įrengė bulvių sandėlį. Stogas buvo kiauras, byrėjo tinkas ir plytos... Paskelbus Lietuvos nepriklausomybę, visuomenės aukomis ir kanauninko J.Tumo-Vaižganto rūpesčiu

bažnyčia buvo suremontuota. Čia sekmadieniais gausiai rinkdavosi miestiečiai, pamaldų metu turėję progų klausytis Valstybės operos solistų, originalių J.Tumo-Vaižganto pamokslų.

Bažnyčioje yra išlikę vertingų meno kūrinių: XVIII a. pabaigoje P. Smugelevičiaus tapytas „Nukryžiuotasis“, J.Zikaro 1936 m. sukurtas J.Tumo-Vaižganto bareljefas, P.Rimšos sukurtas medalis, žibintai, o šiaurinės navos languose - dailininko St. Ušinsko vitražai.

Tai ne tik seniausia Kauno bažnyčia, bet ir unikalus kryžminio plano, savito eksterjero Lietuvos gotikos paminklas. Bažnyčioje palaidotas J.Tumas-Vaižgantas.

... Tėvas Paulius, stovėdamas bažnyčios pietinėje pusėje, rodo nuo grindų tinku kylančią drėgmę.

- Kunigas R.Mikutavičius daug padarė tvarkydamas bažnyčią. Tačiau, kaip matote, ir mums dar daug darbo liko. Turime kuo daugiau iš Nemuno pusės nuo sienų nukasti žemių, kad drėgmė neardytų tinko iš vidaus. Kai nuvalėm atšokusį tinką, aptikome keletą nišų. Jos puošia dešiniąją bažnyčios koplyčią. Ši vieta įdomi dar ir tuo, kad čia, kai bažnyčia buvo paversta cerkve, stovėjo septynios šildymo krosnys. Po šios koplyčios grindimis aptikome rūši.

... Kartu su tėvu Paulium nulipome patogiais laiptais į šiaurinėje bažnyčios pusėje esantį rūši, kurio skliautuotos lubos ir sumūrytų plytų sienos dvelkė gilia praetimi. Vienoje iš patalpų puikavosi nauji dailiai padaryti uosiniai stalai ir suolai.

- Cia anksčiau buvo laikomos anglų, - aiškina bažnyčios rektorius - Per daugybę metų susikaupusias jų atliekas ir žemes iš čia kibirais išnešė aplinkinio rajono jaunimas, studentai, vaikai. Ypač nuoširdžiai čia trūšė Apuolės vaikų pensionato auklėtiniai, pas kuriuos aš lankausi kiekvieną savaitę, laikydamas mišias, bendraudamas su šiais likimo paženklintais vaikais, kurių širdyse daug nemeluotos šilumos ir noro padėti... Na, o dabar šioje jaukioje patalpoje dažnai renkasi jaunimas. Jie mokosi anglų ir vokiečių kalbų, bendrauja, diskutuoja, domisi šventuoju raštu. Cia vyksta ir bažnyčios bendruomenės narių susirinkimai, kiti renginiai.

Iš rūšio kiti laiptai atvedė į nedidelę biblioteką, dirbtuves ir virtuvę-valgyklą. Pažymėtina, kad šios patalpos įrengtos po akmenimis gristu keliu šalia bažnyčios. Virš minėtose patalpose dirbančių žmonių galvų kasdien pravažiuoja šimtai mašinų. Virtuvėje-valgykloje susipažinau su šeimininke Marija.

- Prie šio didžiulio stalo, užimančio beveik visą virtuvės plotą, vienu metu gali pavalgyti apie 20 žmonių, - aiškina šeimininkė, besisukiodama iškart apie 3 dujines virykles. - Tačiau tai sunku padaryti, nes labai trūksta vietos virtuvėje. O kitokios patalpos neturime. Jei būtų normalios sąlygos dirbti, galėtumėm ir daugiau alkanų žmonių pamaitinti.

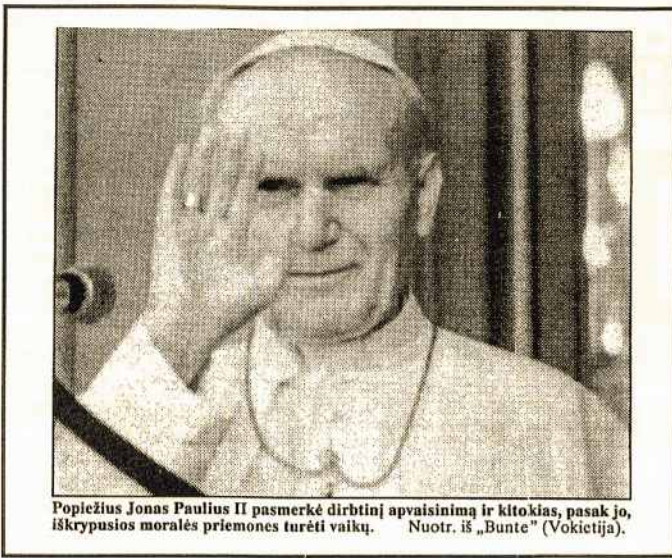
... Išėjusi į bažnyčios šventorių, dar kartą pažvelgiau į išlakų jos bokštą. Kauno tarpdiecinės kunigų seminarijos (Nukelta į 2-trą psl.

MEILĒS PAREIGA

Brangūs broliai ir seserys, - kreipėsi Sv. Tėvas į tikinčiuosius, - toliau plėtodamas atsakingos tėvystės ir motinystės temą, norėčiau pabrėžti sutuoktinių, pašauktų pradėti naują gyvybę, meilės pareigą. Vyras ir žmona turi norėti kūdikio, patys būdami kupini nesuinteresuotos ir pasiaukojančios meilės. Jie turi trokšti kūdikio ne dėl savęs, bet dėl jo paties. Aišku, gimstantis vaikas visuomet yra dovana tėvams - kalbėjo Popiežius. Juk labai dažnai vaiko šypsena pajėgia atgaivinti pavargusią ar nykstančią tėvų tarpusavio meilę. Tačiau trokšdami kūdikio kaip dovanos, tėvai turi visiškai gerbti antgamtinį gimstančios būtybės orumą.

Vatikano II Susirinkimas moko, kad „žmogus yra vienintelis žemėje kūrinys, kurio Dievas norėjo dėl jo paties“ (LG 24). Visas Dievo tvarinių pasaulis tam tikra prasme yra orientuotas į žmogų, yra palenktas žmogui, o paties žmogaus genealogijoje telpa ne tik tėvai, bet ir pats Dievas, kuris kiekvieną žmogų pašaukia į pasaulį ribų neturinčiu tvėrimo aktu. Tik žmogus yra kartu kūniška ir dvasinė būtybė, pašaukta antgamtiniam amžinam likimui. Dėl šitokios pasaulyje galiojančios sąrangos, tėvai, pradėdami naują gyvybę, privalo norėti kūdikio dėl jo paties, turi gerbti jo autonomiją ir originalumą.

Deja, šiandien, jautrioje gyvybės pradėjimo sferoje netrūksta nerimą keliančių ženklų, kurių priežastis yra meilės stoka mūsų kultūroje. Akivaizdus meilės stokos ženklas yra pradėtos gyvybas žudymas. Meilės stokos ženklas yra ir kūdikio troškimas bet kuria kaina, šiam tikslui naudojant

Popiežius Jonas Paulius II pasmerkė dirbtinį apvaisinimą ir kitokias, pasak jo, iškrypusios moralės priemones turėti vaikų. Nuotr. iš „Bunte“ (Vokietija).

moraliai nepateisinamas priemones. Šiandien vis daugėja moralumo normas peržengiančių žmonių gimdymo technologijų, tokių kaip dirbtinis apvaisinimas ar kūdikio nešiojimas svetimos išciose. Šitokios priemonės, tarp daugelio kitų neigiamų implikacijų, pirmiausiai atima iš naujagimio teisę būti pradėtam ir gimti tėvų meilėje. Nenatūraliai pradėtą ir pagimdytą kūdikį, visą gyvenimą lydi psichologinės traumas ir juridinės bei socialinės problemos.

Teisėtus troškimas turėti vaikų negali būti suprantamas ir aiškinamas kaip teisė į vaiką už bet kokią kainą - kalbėjo Sv. Tėvas. Etninės normos turi saistyti ir mokslo pasiekimus. Jie turi padėti šalinti kliūtis trukdančias

natūraliems naujos gyvybės pradėjimo ritmams, bet jokia būdu neturi teisės dirbtinai jų atstoti. Tėvai, negalintys natūraliai susilaukti vaikų, turi leistą ir skatintą įvairinimo alternatyvą. Yra ir kitų juridinių ir socialinių priemonių, kuriomis galima pagelbėti tūkstančiams vaikų, nepažinusių tėvų neilės ir šeimos židinio šilumos.

Svenčiausioji Mergele, - Sv. Tėvas malda kreipėsi į Dievo Motiną, - padėk sutuoktiniams pajusti jų misijos dydį ir kilnumą. Tėvai ir motinos, pavyzdžiu turėdami Sventąją Nazareto šeimą, gimstančius kūdikius tegebria kaip asmenis. Meilė tepersunkia visą šeimą ir visuomenės gyvenimą.

LRTV

Jungtinėms Tautoms Lietuva jau įsiskolino du milijonus dolerių

184 valstybės, priklausiančios Jungtinių Tautų Organizacijai, skolingos šiai tarptautinei institucijai iš viso 3,37 milijardo JAV dolerių.

Iki liepos 31 dienos į Jungtinių Tautų Organizacijos biudžetą nesumokėta 835 milijonai dolerių nario mokesčių, į fondus, skirtus finansuoti taikos palaikymo priemones, dar nepervesta 2,52 milijardo dolerių.

Jungtinėms Tautoms daugiausia yra skolingos šios valstybės: Jungtinės Amerikos Valstijos - 1,49 milijardo dolerių, Rusija - 630 milijonų, Japonija - 201 milijonų, Ukraina - 173 milijonus, Italija - 111 milijonų, Pietų Afrika - 102 milijonus ir Vokietija - 82 milijonus JAV dolerių.

Kaip pavyko sužinoti Lietuvos užsienio reikalų ministerijos daugiašalių santykių skyriuje, Lietuvos skola JTO šiuo metu yra

daugiau kaip du milijonai dolerių.

Už 1991-1993 metus Lietuva Jungtinėms Tautoms turėjo sumokėti 3 mln.161 tūkst. 555 JAV dolerius, tačiau sumokėjo tik 790 389 JAV dolerius.

Kita vertus, iki šiol vyksta derybos dėl Lietuvos mokesčio JTO dydžio.

Pagal skaičiavimus, padarytus remiantis dar SSRS patiektais statistikos duomenimis, Lietuva turi

Lygiai vidurdienį prabyla Vytauto bažnyčios bokšto varpas

(Atkelta iš 1-mo psl.)

prokuratorius Liudvikas Cėcnavičius, vadovavęs 1982-84 metais šio bokšto rekonstrukcijai, prisiminė, kad bokštą ir jo smailę atstatė Alfonsas Sapalas su sūnumi

Edmundu ir Ignu Marcinkevičium. Smailę apskardino Saladis su dar vienu meistru, kurio pavardę užmiršo. Dirbtinio pluošto gamykoje buvo padarytas kyržius, puošiantis bokšto smailę.

...Lygiai vidurdienyje prabyla Vytauto bažnyčios bokšto varpas, raginantis rimčiai, susikaupimui ir meilei, pagrįstai kasdieniškais šventais darbais...

Virginija Skučaitė
(Kauno dieno)

TĒVIŠKĒS AIDAI

18 Henry St., Kensington, Vic. 3031. Tel. 376 7355
LEIDŽIA AUSTRALIJOS LIETUVIŲ KATALIKŲ FEDERACIJA

Redaktorė dr. Aurelija Sadauskienė. Korespondencijas, straipsnius, skelbimus, prenumeratas siųsti viršuje nurodytu adresu. Prenumeratos kaina metams \$35. Kitoose kraštuose \$40. Atskiras numeris \$1.00. Skelbimai už skilties vieną cm. - \$2.00. Nuolatiniams skelbėjams daroma nuolaida. Už skelbimų turinį neatsakoma. Redakcija straipsnius ir korespondencijas taisy savo nuožiūra.

Published by E. Sidlauskas
22 Stradbroke Dve.,
St. Albans. 3021
President of the Lithuanian
Catholic Federation

TRUMPAI

Visą pirmąją rugpjūčio savaitę kalnuose, netoli Italijos Viterbo miesto, už keliasdešimties kilometrų į Šiaurę nuo Romos, vyko Europos skautų susitikimas tema: „Kristuje kiekvienas žmogus yra mano brolis“. Dalyvavo apie septyni su puse tūkstančio krikščionių - katalikų, protestantų ir stačiatikių - skautų iš Vakarų ir Rytų Europos.

Kaip pareiškė Europos Skautų judėjimo italų asociacijos pirmininkė Domenica Pezzato, tokia tema šiam susitikimui pasirinkta dėl to, kad skautybė iš esmės yra susijusi su krikščionybe. Prie Vitero savaitę vykusiame susitikime pirmą kartą dalyvavo skautai iš beveik visų Europos valstybių. Šitaip, kartu su krikščioniška skautybės dimensija, liudijamas ir europinis jos matmuo. Skautybė gimė Europoje ir po įvairių nepalankių pastarųjų dešimtmečių istorinių sąlygotumų, šiandien vėl gali tarnauti skirtingų Europos kraštų jaunimo susipratimui.

Spaudoje pasirodė pranešimų apie rengiamą Popiežiaus apaštalinę kelionę į Sarajevą. Patikslindamas šias žinias, Vatikano Spaudos salės direktorius Joaquin Navarro Valls paskelbė tokio turinio pareiškimą: Į Sarajevą išvyko apaštalinis nuncijus Bosnijoje Hercegovinoje arkiv. Francesco Monterisi ir Popiežiaus kelionių rengėjas jėzuitas kunigas Roberto Tucci. Kelionės tikslas - susipažinti su dabartine Sarajevo padėtimi ir nustatyti ar dabartinės sąlygos būtų tinkamos Sv. Tėvo kelionei į Sarajevą. Vietos arkivyskupas ir civilinė valdžia, jau kelis kartus kvietė Popiežių aplankyti jų miestą. Jei vizitas galės įvykti, šv. Tėvas kelias į Sarajevą kaip taikos ir vilties skelbėjas. Ši kelionė buvo suplanuota jau prieš kurį laiką. Programoje buvo numatytos trys stotys - Sarajevas, Zagrebas ir Belgradas. Nepaisant atitinkamų žygių, vizitas Belgrade šiuo atveju negalėtų įvykti, nes pati vietos valdžia Sventajam Sostui pranešė, kad dabartinis laikas netinka kelionei. Sventojo Sosto misija, kuri tirs padėtį Sarajeve, vėliau tuo pačiu tikslu nuvyks į Zagrebą. Sventasis Tėvas, jei aplinkybės leistų, trokštų dalyvauti Zagrebo arkivyskupijos įsteigimo 900 metų sukakties minėjime.

Pagaliau pradėjo veikti kelevių transportas prieš tris mėnesius inauguruotu Eurotuneliu, jungiančiu kontinentinę Europą ir D.Britaniją, iškastu po La Manche'o sąsiauriu. Lig šiol tuneliu buvo gabenami tik sunkvežimiai. Prancūzų ir britų bendra tunelio saugumo komisija davė leidimą pradėti gabenti kelevius. Iš Prancūzijos Calais iki Anglijos Dover kelevių automobiliai bus gabenami specialiais vagonais. Kita priemonė - greitas kelevinis traukinys kelis kartus per dieną keliaus iš Paryžiaus, per Briuselį į Londoną. Eurotunel bendrovė, nutiesusi šį sausumos kelią iš Prancūzijos į D.Britaniją pranešė, kad iki rugsėjo pabaigos nauju maršutu kelias tik specialius kvietimus gavę asmenys, kurių yra keliasdešimt tūkstančių. Spėjama, kad normalus - be eilių ir be išankstinių rezervacijų - kelevinis eismas po La Manche'u prasidės tik kitų metų vasarą, kai praeis smalsumo euforija. Tuo tarpu sunkvežimiai naujuoju tuneliu jau gabenami nuo pat naujo susisiekimo atidarymo.

Europa ir pasaulis neteko energingo NATO sekretoriaus, kuris rūpinosi organizacijos militarinio pajėgumo išlaikymu ir Rytų Europos saugumu. Tai Manfred Woerner, 59 m., generalinis NATO sekretorius nuo 1988 m. M. Woerner buvo už Rytų ir Centro Europos teisę įstoti ateityje į NATO. Jis buvo griežtai nusistatęs prieš bet kokių privilegijų teikimą Rusijai taip vadinamoj Maskvos įtakos zonoje.

Buvęs NATO vadas buvo nuoširdus Baltijos valstybių laisvės atgavimo rėmėjas. Vargu NATO turės M. Woerner kalibro vadą ateityje.

Tą pačią savaitę Sudane buvo suimtas ir perduotas prancūzų policijai išgarsėjęs teroristas Illich Ramirez Sanchez, kurio ieškojo daugybės šalių saugumas per paskutinius 20 metų, bet sugauti negalėjo. Jis atsakingas už 83 asmenų mirtį. Ramirez Sanchez, pasivadinęs Carlos vardu, gimė Venesuelos komunistų šeimoje, bet mokėsi Anglijoje ir Maskvos Lumumbos universitete. Nemažai jis padėjo palestiniečių teroristam kovoti su Izraelio okupacija. Jį rėmė ne tik palestiniečiai, bet ir Libija, Irakas, Sirija ir Maskva. Iširus Sovietų Sąjungai ir palestiniečiam pasirašius sutartį su Izraeliu, Carlos padėtis pasidarė kritiška. Buvę draugai nenorėjo jo daugiau turėti savo teritorijoje. Jis

Savaitė Europoj

Rašo dr. Jonas Kunca

prarado klientus, kuriems būtų reikalingos jo teroristinės paslaugos. Dėl to šių metų pradžioje Carlos persikėlė gyventi į Sudano Khartoum miestą, kur jį greit pastebėjo prancūzų slaptosios tarnybos agentai, kurių pastangomis jis buvo suimtas ir atiduotas prancūzų teisėtvarakai, kuri yra už akių nuteisusi Carlos mirčiai už nužudymus Prancūzijos teritorijoje.

Cia reikia pridėti, kad Prancūzija turi energingą vidaus r. ministrą Ch. Pasqua, kuris veda energingą kovą prieš visų rūšių teroristus, tarp kurių pavojingiausi yra fundamentalistai musulmonai, atvykę į Prancūziją iš S. Afrikos, ypač Alžyro, kur yra nužudę dešimtis prancūzų kilmės gyventojų. Ministeris Pasqua yra davęs įsakymą gaudyti naktimis įtartinus afrikiečių gaujas. Surasti nelegalūs imigrantai yra tuojuo deportuojami į jų gimtuosius kraštus nusikalte dar ir nubaudžiami. Ch. Pasqua pasidarė populiarus prancūzų tarpe. Kalbama, jog jis kandidatuos į prezidento postą per sekančius rinkimus.

Trečias įvykis Europoj atrodytų ne taip svarbus. Vokiečių pareigūnams pavyko sugauti

nelegalius kontrabandistus Miunchene ir Bremene. Kontrabandistų yra pilna visoj Europoj po S. Sąjungos iširimio. Tik pagauti mėgino pervežti ne bet ką kitą kaip aukščiausio švarumo plutonijų, iš kurio nusimanąs technikas gali padaryti atominę bombą. Krovinių vežė 3 asmenys: 2 ispanai ir 1 kolombietis. Dar nepaskelbta, kam jie turėjo perduoti šį pavojingą paketėlį. Ką vokiečių valdžia pranešė, tai to plutonijaus kilmė yra iš Rusijos ar Ukrainos gamybos įmonių.

Vokietijai griežtai užprotestavus, Maskvos atominės industrijos viršininkas arogantiškai atkirto, jog Rusijoj joks plutonijaus kiekis nėra prapuolęs. Atseit, čia norima apšmeižti Maskvą. Visgi gana greit Jelcinas sutiko kalbėtis apie šį reikalą su kancleriu Kohliu ir davė leidimą, kad vyresnis vokiečių atomų specialistas, nuvažiavęs į Rusiją, iširtų, iš kur paleidžiamas į kontrabandos rinką šitas pavojingas produktas.

Vokiečių susirūpinimas yra pagrįstas. Iš plutonijaus gaminami atominiai ginklai gali būti pavartoti prieš kitą šalį, kuri atsakytų irgi atominėmis raketom. Prasidėtų atominis karas. Iš mėginančių

įsigyti atominius ginklus galima paminėti Pakistaną, turintį teritorinių ginčų su atomais ginkluota Indija. Iranas, su savo fundamentalistų valdžia turi pakankamai resursų sumokėti už atominių ginklų gamybai reikalingus elementus. Prieš ką Iranas pavartotų atominius ginklus? Ko gero galėtų būti Izraelis, kuris, tokiu atveju, atsakytų šimtais atominių raketų! Vėl atominio karo pavojus.

Nežinia, kiek urano ir plutonijaus kontrabandos keliu yra patele į pavojingas rankas. Viena yra aišku, kad pasaulis turi priversti Rusiją sustabdyti šitą procesą. Kitaip anksčiau ar vėliau jis privės prie katastrofos.

Dėl savo geografinės padėties ir dėl Vilniaus valdžios apsilėidimo, per Lietuvą eina visų rūšių kontrabanda, net ir radioaktyvių medžiagų. Ignalinos atominė prapuolė „kepalas“ atominio kuro. Kas kalta, taip ir nesurasta. Kontrabanda, korupcija ir netvarka privedė Lietuvą prie bankroto, o praturtinio tik vieną kitą mafijoza. Mūsų valdžios pareiga yra sustabdyti šį procesą mūsų valstybės teritorijoje. Vakara, matydami radioaktyvių medžiagų plitimo pavojų, mielai suteiktų Lietuvai technologinę pagalbą, jei tokios trūksta, nors atrodo, kad mūsų valdžiai reikia ne tiek technologijos, kiek ryžto ir išminties.

Aukščiausiojo lygio vizitais Lietuvoje jau nieko nenustebinsi, tad ir pastarąjį Didžiosios Britanijos premjero J. Majoro vizitą Lietuvoje daug kas laiko savaime suprantamu dalyku - juk esame Europos centras. Per kelnerius pastaruosius metus čia lankėsi tiek didžiųjų valstybių vadovų, kad ilgas dešimtmečius Europos užkampiu buvusį Baltijos šalių gyventojams gali net susidaryti įspūdis, jog esame didžiosis pasaulio politikos epicentre.

Kažkiek tiesos čia esama - Baltijos šalys yra savotiškas lakmuso popierėlis, rodantis, kaip pokomunistiniai kraštai pereina į rinkos demokratiją, kaip čia sprendžiamos regioninės saugumo problemos, ypač turint galvoje dominuojantį Rusijos faktorių.

Bet, kita vertus, didžiųjų valstybių interesų skalėje Baltijos šalys buvo ir tebeieka periferinės. O tų valstybių vadovai, su vizitais lankydami Baltijos šalyse, lyg ir bando kompensuoti savo pirmtakų neveiklumą tuo metu, kai baltiečiai dešimtmečius kentė okupaciją.

Be to, atsikuriančios Baltijos valstybės tarp Vakarų lyderių, galima sakyti, yra netgi madingos. Į jas neretai atvykstama ir siekiant pakelti savo smunkantį politinį reitingą: tuo pasinaudojo ir JAV prezidentas B. Clintonas, ir britų premjeras J. Majoras. Beje, kalbant apie pastarąjį, per užsienio najienų agentūras keliavo mintis, jog „pasulyje yra šimtai šalių, ir tik maža jų grupė gauna progą priimti tokius vadovus, kaip Johnas Majoras.“ Ko čia daugiau - ar noro pabrėžti J. Majoro vizito svarbą, ar tradicinio britų snobizmo?

Britų premjeras, atvykdamas į Vilnių (nors tai buvo dar vienas „jungtinis“ vizitas, nes čia jis susitiko ir su Latvijos bei Estijos kolegomis), kažkiek pavėlavo: jam jau neteko raginti Rusijos tartis dėl jos kariuomenės išvedimo iš Estijos.

Laiko ženklai

Visa tai buvo padaryta savaitę iki to. J. Majorui teko daugiau simbolinis vaidmuo - paremti Baltijos valstybes jų santykiuose su didžiuoju Rytų kaimynu, niekuo neįsipareigojant pašnekėti apie jų narystės Europos Sąjungoje, NATO galimybes. Kiek konkrečiau buvo kalbama apie dvišalius santykius: buvo aptartos kreditų linijos, konstatuota, kad Anglija tapo didžiausia investuotoja Lietuvoje ir Latvijoje. Dar anksčiau buvo skelbta, kad anglų kompanija „Cable and Wireless“ ketina investuoti beveik 1 mlrd. dolerių į Latvijos telefonų tinklo modernizavimą, o naftos kompanija „Shell“ kurs Lietuvoje savo degalinių tinklą.

Kaip ir B. Clintonas Rygoje, J. Majoras Vilniuje nepamiršo pastovios temos - rusakalbių padėties Latvijoje ir Estijoje. Jis sakė: „Teisingas elgesys su

etninėmis mažumomis yra svarbus tarptautinei bendrijai kaip principas, jis svarbus ir Baltijos šalių stabilumui.“ (Reveransas B. Jelcinui?)

Vilniuje buvo aiškintasi ir dėl Kaliningrado srities problemos. Baltijos šalių premjerai dar kartą išsakė britų kolegai savo susirūpinimą dėl šios srities militarizavimo. Bendroje spaudos konferencijoje, kalbant apie bene aktualiausia Lietuvai problemą - tranzitą į Karaliaučius per Lietuvą, šis - sąmoningai ar ne - nebuvo vadinamas „kariniu“, nors iš konteksto daug kas suprato, kad kalbama būtent apie tokį. J. Majoras pasisakė už susitarimo dėl tranzito būtinybę, teigdamas, kad tai svarbu ne tik Lietuvai, bet ir visai Rytų bei Vidurio Europai. Bet vengė ką nors konkrečiai sakyti apie Kaliningrado srities

demilitarizavimą.

Užtat jis vienareikšmiškai pasakė, kad ši sritis - Rusijos, tuo, aišku, nuvildamas kai kuriuos Lietuvos politikus, bandančius tuo visai abejoti.

J. Majorą lydėjęs valstybės ministras D. Hoggas, kalbėdamasis su opozicijos lyderiu V. Landsbergiu, buvo šiek tiek konkretesnis: jeigu Rusijos karinis tranzitas būtų kokių nors tarptautinių struktūrų stebimas ir kontroliuojamas, Lietuvai būtų geriau. Tačiau ir jis niekaip neparėmė Lietuvos radikalų pozicijos, kad toks tranzitas per Lietuvą neturi būti vykdomas. Greičiau atvirksčiai, Anglija nematanti Lietuvai kažkokios ypatingos grėsmės, jei Rusijos tranzitas bus įteisintas.

Vargu ar tokia svečių iš Didžiosios Britanijos pozicija patenkins mūsų tautinius fundamentalistus, kurie visą savo užsienio politiką grindžia bene

(Nukelta į 6-tą psl.)

Jono Varno pieš.

MEDININKŲ TRAGEDIJA

Liepos 31 d. Vilniuje ir Medininkuose buvo prisiminti prieš trejus metus Lietuvos-Baltarusijos pasienio poste žiauriai išžudyti pirmieji nepriklausomos Lietuvos pareigūnai.

„Jų atkos dėka mes esame laisvi“, sakė kapelionas E.Paulionis, kreipdamasis į susirinkusiuosius prie Medininkuose pastatyto paminklo, primenančio septynių beginklių vyrų tragišką likimą 1991 m. liepos 31-ąją.

Siuo trumpu sakiniu kapelionas pasakė daugiau nei iki šiol buvo pasakę ir parašę. Jis viešai pasakė tai, ko daugelis nedrįso sakyti, - Lietuvos pasieniečiai prieš trejus metus buvo paaukoti. Tapatį, beje, liudija ir trečiųjų žudynių metinių išvakarėse išsamus T.Serno pasakojimas apie 1991 metų įvykius. „To meto pasienio ir muitinės postai buvo tik dekoratyvūs nepriklausomos valstybės institutai... gaila, kad dekoracijoje būtinai turėjo būti gyvi, neginkluoti žmonės“, - sakė T.Sernas, kuris tikrai turi teisę pateikti savąjį įvykių vertinimą. Netikėti T.Sernu nėra jokio pagrindo, nes, priešingai nei politikai, jis neturi jokio pagrindo ką nors dailinti ar nuslėpti.

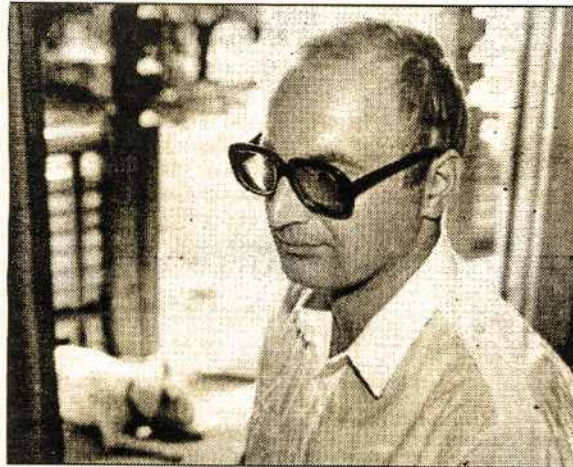
Tiesa, prievarta į pasienio postus 1991-aisiais niekas nevarė, tačiau valdžia, apeliuodama į kiekvieno sąžinę, kvietė. Atsirado į šį kvietimą atsiliepusių ir, matyt, tikrai tikėjusių, jog saugoti šalies sienas yra ne tik garbė, bet ir pareiga. Tarp jų buvo ir septyni vėliau Medininkuose nužudyti jauni vyrai. Jie savo pareigą - ginti valstybės sieną - įvykdė, tačiau ar galima sakyti, kad valdžia juos gynė?

Per trejus metus daug kas Lietuvoje pasikeitė. Vyriausybė, susirinkusi į posėdį, sprendė, kokius kontraktus turėtų pasirašyti lietuvių kariai, pasiryžę dalyvauti tarptautinėse taikos palaikymo operacijose. Siuose kontraktuose, kurių galią savo parašais tvirtino net keli šalies ministrai, numatytas ne tik atlyginimo dydis, bet ir kompensacijos sužeidimų bei mirties atveju. Lietuva savo piliečio, pasiryžusio ginti taiką pasaulyje, gyvybę įvertino 240 tūkstančių litų.

Piliečio, žuvusio ginant savo tėvynainius, gyvybę iki šiol buvo įvertinta 92 litais per mėnesį. Tiesa, Ministras Pirmininkas po Medininkų aukų našlių laišku ir publikacijų spaudoje šią sumą savo potvarkiu padidino, tačiau problema taip ir liko neišspręsta.

Vieno dienraščio vedamajame buvo klausiama, ar kai žūstame už idėją, o ne gesinant gaisrą arba gaudant kriminalinį nusikaltėlį, labiau skauda, ir ar tuomet pinigų vaikams našlaičiams auginti daugiau reikia. Skauda vienodai ir pinigų tiek pat reikia, tačiau skirtumas tas, kad gaisrai gesinami ir nusikaltėliai gaudomi ne plikomis rankomis, be to, egzistuoja vienokio ar kitokio pasirinkimo galimybė. Būtent pastarosios neturėjo tie, kurie žuvo už idėją. Tiksliau - jie pasirinko, nežinodami, kas jų laukia, o juos pasirinko nieko apie tai nesakydami.

Teisūs tie, kurie sako, kad artimo žmogaus netektis pinigais neišmatuojama ir kad rūpintis žuvusiųjų už valstybės nepriklausomybę artimaisiais - valdžios garbės reikalas. Tačiau ką daryti, jei valdžia (tiek buvusi, tiek dabartinė) tos garbės visai kratosi?

Vienintelis gyvas išlikęs muitininkas Tomas Sernas, praėjus trejiems metams po baisios Medininkų nakties. J.Staselio nuotr.

Nejaugi išties geriausia įkišti galvą į smėlį ir bandyti apsimesti, kad nieko blogo nevyksta, kad viskas taip ir turi būti?

Kas įvyko Lietuvoje per praėjusius trejus metus, kad Seimo pirmininkas, kuris sugebėjo rasti laiko kartu su anūku paminėti

V. Landsbergis pasigenda Vakarų garantijų Batijos šalims

Tėvynės sąjungos (Lietuvos konservatorių) partijos pirmininkas Vytautas Landsbergis rugpjūčio 3 dieną davė interviu Vokietijos radijui ARD.

Pirmiausia jo buvo teirautasi apie rugpjūčio 27-osios referendumą, kuris, žurnalisto nuomone, peržengė ekonominių reikalavimų ribas. Referendumo tikslus V.Landsbergis išdėstė tokia tvarka - kova prieš korupciją ir neteisėtą privatizavimo formas, po to - indėlių kompensavimo problema. Pasak jo, tik apsaugojus valstybės turtą nuo išgrobstymo ir tik tada toliau jį privatizuojant, gali atsirasti fondai ir santaupoms kompensuoti.

„Jeigu referendumas laimės, juo bus priimtas ir tas įstatymas dėl valstybės valdininkų turto pajamų deklaravimo, kurį Seimo dauguma kartu su Prezidentu atmetė“, - sakė V.Landsbergis.

Pasiterėdavus, ar nebūtų tikslinga rengti pirmalaikius Seimo rinkimus, jei referendumu bus priimtas Tėvynės sąjungos pateiktas įstatymo projektas, V.Landsbergis pabrėžė, kad ši partija jau praėjusiais metais pasisakė už ankstesnius Seimo rinkimus, tik rezervuoti buvo žiūrėta į idėją surengti referendumą tiesiogiai dėl rinkimų. Jei toks referendumas nepasisektų, tai valdžia, jo nuomone, interpretuotų šį rezultatą kaip pasitikėjimą ja, nors iš tikrųjų žmonės dabartine valdžia nepasitiki.

V.Landsbergis sakė, kad labiausiai tikėtų Seimo rinkimus surengti kitų metų pradžioje kartu su savivaldybių rinkimais.

Paprašytas pakomentuoti „tranzito koridoriaus“ problemą, aptartą ir Didžiosios Britanijos ministro pirmininko J.Majoro vizito į Lietuvą metu, Seimo opozicijos lyderis pareiškė: „Kažin, ar Didžioji Britanija padės mums atsilaukti prieš Rusijos tolesnį spaudimą ir reikalavimus, pavyzdžiui, „apsaugoti“ tą koridorių“.

„Mes nesame už tai, kad būtų uždraustas bet koks karinis tranzitas

tarptautinę darbo žmonių solidarumo šventę, paminėta pagerbti žuvusiuosius už Lietuvą. Kas pasikeitė mūsų mažoje valstybėje, kad šalies Prezidentas ir Ministras Pirmininkas, išvakarėse džiaugėsi fiziškai stiprių lietuvių pergale, liepos 31 dieną nerado laiko pagerbti tų, kurie buvo ne mažiau stiprūs dvasiškai.

Nei Antakalnio kapinėse, nei Lietuvos-Baltarusijos pasienyje nesimatė ir opozicinių partijų vadovų, kurie 1991-aisiais, anot T.Serno, stengėsi ypač pabrėžti atsiribojimą nuo smurto, taikingumą, dvasinį skaitumą ir europietiškumą. Nebuvo Medininkuose ir Generalinės prokuratūros darbuotojų, kurie, matyt, negalėtų pasakyti, jog padarė viską, kad būtų įvardyti (ir galbūt nubausti) Medininkų žudynių vykdytojai. Galbūt taip yra pripažįstama ir išpažįstama kaltė?

Senovės išminčiai sakydavo, kad tauta pamirštanti savo praeitį, galų gale netenka ir ateities. Ar turi ateitį Lietuva, jei praeičiai pamiršti pakanka vos trejų metų?

„L.R.“

per Lietuvą, bet manome, kad Lietuva gali išvengti Lietuvą įpareigojančios sutarties. Aš nemanau, kad kuri nors Vidurio Europos ar Vakarų Europos šalis norėtų turėti karinį koridorių per savo žemę. Ir mūsų atveju tai yra dar susiję su ateitimi, kurioje mes matome, jog Karaliaučiaus sritis turėtų būti demilitarizuota, bet ne militarizuojama koridoriaus pagalba“, - teigė V.Landsbergis.

Žurnalistui pastebėjus, jog J.Majoras, atrodo, pritaria tokiam koridoriui, V.Landsbergis atsakė: „Aš manau, taip yra todėl, kad jis yra toli nuo čia. Beje, jis pats padarė tokią išlygą. Manau, kad Vokietija gali mus geriau suprasti“.

Į klausimą, ar dabar, kai jau pasirašytos sutartys dėl Rusijos kariuomenės išvedimo iš Latvijos ir Estijos, nebūtų galima paspartinti Baltijos valstybių integravimosi proceso, V.Landsbergis atsakė, kad Rusijai pasisekė pasiekti, jog kariuomenės išvedimas nebūtų visiškai. Todėl, anot jo, šandien sunku labai optimistiškai žiūrėti į greitą Baltijos valstybių integravimąsi.

„Turint galvoje labai didelį rusų gyventojų procentą Estijoje ir Latvijoje, kuris buvo dirbtinai padarytas Rusijos imperinės politikos dėka, šandien kažin ar mes norėtumėm tokio trijų valstybių susijungimo, kad ir visa kitų tautų gyventojų masė galėtų laisvai judėti visų trijų Baltijos valstybių teritorijoje. Aš manau, kad tas jungimosi procesas galėtų vykti kiek vėliau, jeigu repatriacijos programos būtų teisingai suprustos Vakaruose, gautų paramos ir būtų įgyvendinamos. Čia gali suvaidinti vaidmenį ir emigracijos procesai, jeigu Vakarų šalys priimtų didelį skaičių rusų, kurie nori iš Latvijos arba Estijos emigruoti į Vakarų“, - kalbėjo V.Landsbergis.

Aptariant Lietuvos ir

Baltarusijos konfliktą dėl Adutiškio geležinkelio stotelės, V.Landsbergis atsakė į klausimą, ar tai simbolinis dalykas, ar tipiškais atvejais, kai mažos šalys, išsivadavusios iš imperijos, laikosi įsikabinusios mažiausiųjų priklausanciu žemės gabelių, ir dėl to kyla ginčai.

Pabrėžęs, kad konflikto nėra arba dar nėra, jis tvirtino, kad dėl 5 hektarų susitarti, be abejojimo, galima, tačiau šį klausimą Baltarusija pradėjo labai aštrinti. Sakydamas, jog jam labai nesinorėtų matyti tokio Rusijos politikos pasisėkimo, kaip Lietuvos ir Baltarusijos konfliktas, V.Landsbergis atkreipė dėmesį, kad konflikto atveju „Maskva būtų pirmasis kandidatas į tarpininkus ir taikytojus“.

Vokietijos radijas ARD klausė: ar dabar, kai netrukus minėsime Baltijos kelio penktąsias metines, žmonės jaučia, kad gyvena laisvoje valstybėje?

Pabrėžęs, kad žmonių galimybės bendrauti su pasauliu, pasirinkti savo veikimo būdus yra visiškai kitos negu prieš penkerius metus, kad laisvė šiose srityse iškovota, V.Landsbergis pastebėjo, jog žmonės nėra laisvi „nuo netikrumo, nuo grasinimų, kurie kyla iš Rytų“.

„Mūsų ateitis gali būti tikrų nepriklausomų valstybių ateitis arba kokių nors pusiau satelitinių valstybių, pajungtų Maskvos diktatui, statusas. Mums kartais atrodo, kad Vakarų valstybės sutiktų ir su vienu, ir su kitu variantu. O mes norėtumėm turėti kitokį Vakarų solidarumo jausmą, tvirtesnę jų poziciją mūsų ateities požiūriu“, - sakė V.Landsbergis.

Baigdamas interviu, jis pastebėjo kad Didžiosios Britanijos premjeras, viesėdamas Lietuvoje, išvengė atsakymo į klausimą, ar krizės arba didėjančio Rusijos spaudimo atveju mes turėsime tikrą Vakarų paramą.

„L.R.“

„Tėviškės Aidai“ yra vienintelis Australijos lietuvių katalikų laikraštis. Visi juos remkime. Iš anksto prisiųskime prenumeratos mokėstį, įrašykime „Tėviškės Aidus“ į savo Testamentą. Katalikiška spauda reikalinga visada!

Svečiai apie Lietuvą

„Lietuviais esame mes gimę“

Vlodo Gaudiešiaus nuotraukoje: Australijos lietuviai prie Plungės kultūros namų, pasipuošę Plungės tautinių šokių „Suvartukas“ šiaudinėmis skrybėlėmis.

Po Pasaulio lietuvių dainų šventės į Plungę mūsų „Suvartuko“ šokių ir dainų ansamblis grįžo su grupe Australijoje gyvenančių lietuvių - „Žilvino“ šokių kolektyvo dalyvių, jungtinio choro dainininkų, atvykusių pasisvečiuoti Lietuvoje. Vieni pirmą, kiti - antrą ir net ketvirtą kartą.

Ponia Laima Lloid, gimusi Vokietijoje, dabar gyvenanti Adelaidėje - „Žilvino“ šokių kolektyvo šokėja - į Lietuvą atvyko pirmą kartą. Kartu su dukra Nijole. Puikiai kalba lietuviškai.

- Kaip įsivaizdavote Lietuvą? Kokią ją matote?

- Įsivaizdavau blogiau esant. Džiaugiuosi. Įspūdžiai malonūs. Įspūdinga buvo Dainų šventė.

Atsiminsiu ją visą gyvenimą. Žmonės, tiesa, labai suvargę, bet dauguma, kuriuos sutikau, turi stiprią viltį, kad Lietuvoje bus geriau. Negali kitaip būti - čia tokia graži žemė. Juk visame pasaulyje nėra labai gerai - yra ir blogai, ir gerai. Mes, Australijos lietuviai, stengiamės išlaikyti tėvų tradicijas, kalbą. Jaučiame tokią pareigą.

Kaip dar papasakojo ponia Laima. Adelaidėje gyvena apie 5 tūkst. lietuvių. Turi lietuvių namus, koplyčią. Vaikai mokosi lietuvių kalbos. Tačiau po kaimus pasklidę lietuviai nutautėjo... Jiems sunkiau palaikyti ryšius su tautiečiais, kuriamos mišrios šeimos.

Ponia Jonė Žitkevičienė - mokytoja, dabar pensininkė, iš

Melburno. Ją, baigusią Kauno mokytojų seminariją, pradėjusia dirbti Vilkaviškyje, iš Lietuvos išvarė karas.

-Dvidešimt vienerius metus išdirbau šeštadieninėse mokyklose, devyniolika metų ir dabar - lietuviškoje spaudoje, redaguoju katalikiškos krypties laikraštį jaunimui „Ateities žingsniai“. Į Pasaulio lietuvių dainų šventę mane pakvietė ir kaip lietuviybės puoselėtoją - pasakojo ponia J. Žitkevičienė.

Ponas Petras Baltutis, iš Melburno, Lietuvoje lankosi ketvirtą kartą. Ar keičiasi Lietuva, žmonės? Gal žada grįžti į Lietuvą?

- Pirmiausia turiu pasakyti, kad aš nei šoku, nei dainuoju, dabar

pensininkas, o anksčiau dirbau statybos pramonėje. Džiaugiuosi, kad Lietuva laisvėja. Aš pats klausinėju žmonių, ar pagerėjo, ar pablogėjo jų gyvenimas? Sako, kad gyvenimas laisvesnis, visko yra, bet pinigų trūksta... Žmogaus noras būti turtingu yra geras, bet... reikia pinigų. Aš apskritai džiaugiuosi Lietuva: laukai gražūs, daug namų statoma - tai geri ženklai. Manau, iš duobės jau lipama... Juk ir Vilniuje anksčiau prie Aušros Vartų matydavau po keturis elgetas, dabar mačiau tris... Na, čia toks gal juokais pastebėjimas... Į Lietuvą grįžti dar vis neapsisprendžiu, nors mano žmona Danutė Baltutienė jau atkuria čia savo ūkį, nori, kad grįžtume į Lietuvą...

Susipažinome su Australijos jungtinio choro dainininku ponu Jeronimu Miliausku, Melburno bažnytinio choro dirigentu ponu Petru Morkūnu... Visi džiaugėsi dalyvavę Pasaulio lietuvių dainų šventėje. Tuos jausmus, išpūdžius šokėjams, dainininkams sunku išsakyti žodžiais kaip ir meilę Tėvynei. Nes, kur būtum, kur tektų gyventi - širdyje esi lietuvis...

Svečiai apžiūrėjo Plungę, pasimaudė Platių ežere, buvo Kryžių kalne, Palangoje, Mosėdyje, aplankė Orvydų sodybą, dalyvavo Pasaulio žemaičių dailės parodos atidarymo iškilnėse.

Danguolė Ažaneckienė „Zemaitis“

P.S. Plungės tautinių šokių „Suvartukas“ vadovė Danutė Radvilavičienė visą savaitę rūpinosi mūsų priežiūra ir kelionimis po Zemaitiją. Ačiū Danutei už globą ir ypač už šaunias išleistuves, linkiu kuo geriausios sėkmės ir sveikatos.

J. Žitkevičienė

Kodėl ankstesnę pagarbą vakariečiams keičia nepasitikėjimas?

Howardas Jarvis

„Lithuanian weekly“
redaktoriaus pavaduotojas

Kuo plačiau Lietuvoje kalbama angliškai, tuo labiau lietuviai šios kalbos nemėgsta. Prieš dvejus metus į amerikiečius bei kitus vakariečius buvo žiūrima su didele pagarba. Dabar, kai ekonomikos kovos stabizuojasi, pagarbą pakeitė įtarumas. Jaunimas neteko kantrybės laukti laipsniško kapitalizmo suklestėjimo, matydami, kad tiesiausiai keliu į gerovę eina tik mafija.

Būdamas Lietuvoje, kuri manęs nesieja nei kultūriniais, nei šeimyniniais ryšiais, atradau esminį skirtumą tarp dviejų gyvenimo būdų. Aplankykite lietuvių namus ir būsite maloniai nustebintas jų dosnumo. Kas jų - bus jūsų: namuose pagamintas maistas, šilta atmosfera ir atviras pokalbis (lietuviams įdomu klausytis užsieniečio). Vakaruose dėl uždaro gyvenimo būdo ir įtarumo tokie susitikimai su nepažįstamaisiais labai reti. Televizija, individuali darbo etika ir išsiskleidęs lenktyniavimas pastatė tarp žmonių sienas, išskyrusias šeimas ir kaimynus.

Vakariečiams sunku suvokti

lietuviško dosnumo tradicijos esmę. Pirmą kartą atvykęs į Lietuvą 1992 metais, padariau klaidą, iškart atsidėkodamas žmonėms už pagalbą. Mano, užjūrio nepažįstamojo, dovanos buvo sutiktos nustebusiais veidais ir klausimu: „Už ką? Tu galvojai, kad mes kažko iš tavęs tikėjome?“

Paskutiniuosios kelionės į Angliją metu kalbėjau su Anglijos lietuviais. Keletas iš jų atrodė gana

pasipiktinę gausėjančiais būriais lietuvių, atvykstančių į užjūrius ieškoti laimės. Viena Anglijos pilietė, kilusi iš Klaipėdos, 1970 metais ištekėjusi už jūreivio ir apsigyvenusi Kento grafystėje, pasakojo: „Lietuviai visada kažko iš tavęs laukia. Buvo labai daug norinčių apsistoti pas mus, netgi tokių, kurių mes visai nepažinojome. Kartą man paskambino iš Hitrou aerouosto imigracijos tarnybos ir pranešė, kad vienas jaunuolis sakosi atvykęs

mano iškvieta (iškvietimas būtinas įvažiuojant į Angliją). Pasakiau, kad aš tokio nepažįstu. Štai kaip“.

Tai ir vėl kultūrų skirtumai. Dama, kuri man atrodė labiau panaši į anglę nei į lietuvę, žino, kad jos naujojoje tėvynėje didelis svetingumas kainuoja pinigus ir laiką. Lietuva gyvena lėtesniu greičiu. Viešnagė Vilniuje man atrodo kaip apsilankymas mažame provincijos miestelyje.

(Nukelta į 6-tą psl.)

Neringoje poilsiaavęs vokiečių rado, ko norėjo: ramybę, gerą kraštovaizdį, nuoširdžius lietuvius

Alvydas Ziabkus

nebuves nuo pat 1945-ųjų.

Antrą kartą su ponu Oskaru kalbėjome jam išvykstant. Susižavėjęs svečias pasakojo apie išvyką į Silutę ir paukščių žiedavimo centrą Ventės raga. Atostogų nuotaiką kiek aptemdė išvyka į gimtąjį Karaliaučių, į kurį važiuojo pasisamdęs taksį. Į gimtinę jis pateko tik su Rusijos viza. Pasak Oskaro, Kaliningrado priemiesčiai nepasikeitę. Atrado jis ir savo namą, kuriame dabar gyvena apie dešimt šeimų. Buves jo tėvų namas yra taip pat apleistas, kaip ir visas

Kaliningrado senamiestis. O.Mattnerio nuomone, naujosios statybos yra neapsakomo bjaurumo. Paklaustas, kas po šios kelionės labiausiai sujaudino, jis atsakė, jog grįžo prislėgtas tos minties, kad Karaliaučiaus nebėra, yra tik Kaliningradas. O tai - svetimas miestas.

Likusias dienas Oskaras praleido žavėdamasis Neringos gamta, kopomis. Kažkas panašaus yra Danijos pajūryje, tačiau niekur Europoje nėra tokių didingų kopų kaip čia. Vokiečių tvirtino Neringoje radęs tai, ko tikėjosi: ramybę,

(Nukelta į 6-tą psl.)

Miela „Tėviškės aidų“ redakcija,

Neringoje poilsiaavęs vokietis rado, ko norėjo ...

(Atkelta iš 5-to psl.)

nepakartojamą kraštovaizdį, nuosirdžius lietuvius.

Kaip pasakojo gimnazijos mokytojas, vokiečiai po tris savaites atostogauja du kartus per metus. Jis yra poilsiaavęs buvusioje Rytų Vokietijos teritorijoje Metlenburge, Badeno kurorte prie aukšutinio Reino, porą kartų atostogavo Šveicarijos kalnuose.

Visą laiką jis stengėsi nuomuoti privatų kambarį, todėl poilsio ir gyvenimo sąlygas „Ažuolyne“ jam lyginti sunku. Jo nuomone, vienam žmogui 80 Vokietijos markių per parą su maitinimu „Ažuolyne“ - nėra brangu. Už teikiamas paslaugas tokia kaina yra gana reali.

Tačiau daugeliui vokiečių poilsiauti Lietuvoje yra per brangu, baido toluma ir nemažai kainuojanti kelionė. O.Mattneris dar kartą pakartojo, kad Lietuvoje atostogas praleidžia daugiausia vadinamieji „ilgesio turistai“, kilę iš Klaipėdos krašto, Karaliaučiaus. Penkiasdešimtmečiai - paskutinė tokių poilsiautojų karta.

Paklaustas, ar tai reiškia, kad po keliolikos metų vokiečių turistų srautas į Lietuvą išnyks, pašnekovas atsakė, kad jis savo nuomonės neturįs. Kiek patylėjęs jis pridūrė, kad tokioj gamtos ramybėj praleisti atostogas norinčiųjų atsirastų visada. Yra nemažai pagyvenusių žmonių, kurie atostogas nori praleisti kuo toliau nuo civilizuotų kurortų, triukšmingų pramogų, gausybės žmonių, naktinio šurmilio, kuo turtingi beveik visi pripažinti Europos kurortai. Ji manytu, pas mus netrukdytų poilsį specializuoti, organizuojant turistų grupes, kuriuos vienyti tam tikri interesai: buriavimas, dviračiai ir t.t.

Paklaustas, kiek jis ketina išleisti kišenpinigių, O.Mattneris atsakė nežinąs, nes neturįs supratimo apie mūsų kainas. Dabar jis pasidžiaugė, kad jam užteko 200 markių. Pusryčiauo, pietavo ir vakarienavo „Ažuolyne“, todėl apie kainas restoranuose jis nieko negalėjo pasakyti. Vokiečiai pripratę pietauti ne namie, todėl, jo manymu, Juodkrantėje restoranų galėtų būti daugiau. Oskaras pastebėjo, kad pas mus pigūs alkoholiniai ir gaivinantieji gėrimai. Žmonai jis nuziūrėjęs lininį audinį, nors jam patikė ir gražūs dirbiniai iš gintaro. Gaila, kad jo žmona gintarinių papuošalų nenešioja.

Savo šeimos į Lietuvą jis nevežęs todėl, kad pirmiausia norėjo apsižvalgyti vienas. Anot jo, nors Neringoje praleistu laiku jis yra sužavėtas, be bendraamžių čia neturėtų ką veikti jo dvylikmetė dukte. Su šeima jis į Lietuvą atvažiuotų pailsėti siekdamas aplankyti didžiuosius mūsų miestus - Vilnių, Kauną. Gimnazijos mokytojas - prisiekęs keliautojas.

Kur atostogaus kitais metais, Oskaras Mattneris dar nenusprendė.

Toli važiuoti neketina, nes, pasak jo, iš pradžių reikia gerai pažinti Europą.

„L.R.“

Nutariau parašyti Jums, visai nesiekdama viešos diskusijos, bet tiesiog tas mano mintis pakurstė jau anksčiau girdėti lietuvių išeičių priekaištai, o, kaip sakant, paskutinis lašas į mano kantrybės taurę buvo p. Juozo Domeikos š.m. liepos 12 d. „Tėviškės aidų“ Nr. 26 išspausdintas straipsnis „Kerštas Lietuvai iš anos pusės Atlanto“. Kadangi laikau save vistiek šokių tokiu kalbininku ir nesiskundžiu lietuvių kalbos žinojimu, norėčiau išdėstyti savo mintis lietuvių kalbos kai kuriais klausimais.

Visų pirma turiu prisipažinti, kad paskutinius penketą metų neklausau nei „Amerikos balso“ iš Vašingtono, nei „Laisvosios Europos“ laidų, tai negaliu pakomentuoti (ir vėl ne tikrai lietuviškas žodis) konkrečiai tų visų žodinių situacijų, kurias užregistravo gerbiamas p. J.Domeika. (Pabraukti žodžiai visi nelietuviški).

Man labai suprantami jo patriotiški jausmai ir susirūpinimas dėl lietuvių kalbos likimo, bet

dažniausiai žmonės nelabai gilinaisi, iš kur mes esame patys atėję... Nenorėčiau čia pradėti dėstyti paskaitą apie kalbos istoriją, bet paprasčiausią supratimą žmogus, postringaujantis apie žodžių reikšmę ir jų vartojimą, turėtų turėti. Kažkodėl visi įsitikinę, kad lietuviai, vartojantis tarptautinius žodžius, juos pasiskolinę iš anglų kalbos (ko gero todėl, kad tik tą kalbą ir žino), bet visi pamiršta, kad visų Europos kalbų močiutė - tai lotynų kalba (žinoma, išskyrus vengrus, suomių ir estus). Ir visi žodžiai, turintys priesagą - „tion“ yra kilę iš lotynų kalbos ir dažniausiai randami visose kalbose, kaip ir daugybė kitų žodžių, dėl kurių mums dabar net klausimo nekyla, kad jie tikrai lietuviški, o iš tikrųjų irgi yra lotyniškos kilmės. Yra daugybė atvejų, kai europietiškos kalbos netgi savo atitikmens tam lotyniškam žodžiui neturi, na, o jei turi, tai jis lygiom teisem egzistuoja (vėlgį ne tikras lietuviškas žodis) greta savojo. Tai kodėl lietuvių kalba, kuri, galim drąsiai pasakyti

yra lotynų kalbos bendraamžė ir gyvuojanti ligšiol, nežiūrint visų istorijos posūkių ir negandų ir kitų nedorelių pastangų ją pamažu sunaikinti, neturi teisės vartoti tų savo „protėvių“ žodžių (tiksliesnio išsireiškimo aš nerandu). Žinoma, aš nesutinku su tais atvejais, kai tarptautiniai žodžiai vartojami tik siauram žmonių ratui suprantami, tada turėtų būti papildomas paaiškinimas. Man ir pačiai prisimena laikai, kai ne kurių straipsnių „Literatūros ir meno“ savitrašty negalėdavau perskaityti ir pilnai suvokti be tarptautinių žodžių žodyno. Bet paplitusių tarptautinių žodžių vartojimą aš pilnai pripažįstu, ir nenorėčiau manyti, kad prie Amazonės gyvenančios tautelės (ar dar kur kitur gyvenantys aborigenai) turėtų būti rodkilis lietuviams...

Tai visai nereiškia, kad būtent aš esu teisi, bet nereikia be reikalo ir tos Lietuvos „užpečkį“ grūsti, gal kartais mes irgi esam per daug kategoriški?

Violeta Dyšienė

Gariūnai: pigios ir prastos prekės, reketas ir didėjantys prekybos plotai

Visą ūkį Gariūnų turgavietėje, kuri savo veiklą pradėjo 1989 metų lapkričio pabaigoje, dabar tvarko „Posūkių“ bendrovė (buvusi statybos - remonto valdyba), besiverčianti dar ir statybos darbas. „Posūkyje“ dirba 199 darbuotojai, Gariūnų turgaus ūkį tvarko turgaus vedėja, 25 valytojai, 21 kasininkas, 2 traktoriai, 2 sunkvežimiai, 1 autopakrautuvus ir 1 mechaninė šluota.

Turgavietė dirba nuo 7 ryto iki antros pietų, išskyrus pirmadienį. „Posūkių“ darbuotojų teigimu, daugiausia prekeivių

Gintautas Cibas

Ainis Gurevičius

Arūnas Karaliūnas

sulaukiama antradieniais, penktadieniais ir šeštadieniais.

Kaip pasakė „Posūkių“ direktorius Jonas Zabalevičius, ypač prekeivių sumažėjo įvedus vizas NVS šalių gyventojams. Gariūnų turgavietės pakraštyje yra įsikūręs policijos skyrius, kuriame dirba 7 policininkai. J. Zabalevičiaus teigimu, jų yra per mažai, kad pajėgtų Gariūnuose palaikyti tvarką.

„Posūkių“ savo lėšomis pastatė atskirą pastatą, skirtą policijos nuovadai, kurioje galėtų dirbti apie 40 policininkų. „Deja, Vilniaus miesto savivaldybė iki šiol neorganizuoja nuovados darbo turguje“, - su apmaudu tarė J. Zabalevičius.

Pajamos sostinės biudžetui

Turgavietę „juosia“ 372 prekybiniai kioskai. Norintis kioską pasistatyti turguje privalo „Posūkiui“ pateikti įmonės registracijos pažymėjimą. Tada su „Posūkiu“ sudaroma sutartis, kurioje nurodoma firmos veikla. Už teisę prekiauti iš kiosko turgavietėje jo savininkas. „Posūkiui“ kas mėnesį moka 150 litų, 100 litų „Posūkius“ perveda į Vilniaus biudžetą, iš likusių 50 litų atskaičiuojami mokesčiai ir, pasak J. Zabalevičiaus, jiems lieka 14 litų. Jei kiosko savininkas laiku nesumoka mokesčio „Posūkius“ jį paprasčiausiai nukelia ir atsiveža į savo bendrovės teritoriją.

Gariūnuose yra 1385 įrengtos vietos prekybai, t.y. kvadratinio metro plotas antprekystalio. Už jį prekiautojas per dieną „Posūkiui“ moka 5 litus. Tiek pat moka ir tie, kuriems patogiau prekes susikrauti tiesiai ant žemės. Atskirai įrengtos 664 vietos prekiaujantiems iš mašinų (po 15 litų per dieną). Jei

prekes pardavinėsi iš lengvojo automobilio su priekaba ar mikroautobuso, privalėsi mokėti po 20 litų. Už prekiavimą iš autobuso - 50 litų mokeskis „Posūkiui“ per dieną.

Dar vienas 2100 kvadratinų metrų plotas turguje yra neįrengtas, tiktai aptvertas tvora. Kai ypač daug žmonių, prekyba „persimeta“ ir į jį. „Posūkius“ pats samdo policininkus, kurie padeda surinkti mokesčius iš prekiautojų“, - sakė J. Zabalevičius, nes tai pavojingas darbas, o septyni turguje įsikūrę policininkai tam nepadeda.

„Posūkius“ už neįrengta prekybos vietą Vilniaus miesto biudžetui per mėnesį moka po 6 litus, o už įrengtą - po 60 litų. J. Zabalevičiaus teigimu, jie per metus į valstybės biudžetą perveda 3.5 mln. litų.

Prekyba vyksta ir už turgaus tvoros, bet ši teritorija „Posūkiui“ nepriklauso. Tai jau Panerių (Nukelta į 8-tą psl.)

Laiko ženklai

(Atkelta iš 3-čio psl.)

vienintelu dalyku - Rusijos grėsmės eksploatavimu.

Premjerų ketveto spaudos konferencijoje jie gavo praryti ir kitą karčią piliulę: Latvijos ir Estijos premjerai atvirai sukritikavo Lietuvos konservatorių pasiūlytą ekonominio referendumo idėją, sakdami, kad tai nėra tinkamas būdas spręsti ekonomines problemas. Tai jie padarė atsakydami į patį pirmą ir aiškiai iš anksto užsąkytą BNS agentūros klausimą.

Paradoksas - Estijos dešiniųjų ir Latvijos dešiniojo centro vyriausybės vadovai dėl ekonominio referendumo palaiko Lietuvos kairiuosius. Štai taip gana netikėtai vienos Baltijos valstybės vidaus problemos išnyra tarptautiniuose vandenyse. Kas po to gali pasakyti, kad mūsų tautiniai nesutarimai domina tik mus pačius? „L.R.“

Kodėl ankstesnę pagarbą ...

(Atkelta iš 5-to psl.)

Pašėlęs gyvenimo greitis Vakaruose kartais yra pražūtingas. Tačiau lengva susierzinti, kai matai bendrą lietuvių požiūrį į biznio sutartis: jei kas nors neatvyko ar neįvyko - nieko baisaus: anksčiau ar vėliau bus susitarta. Tai man primena ramų poilsį Jamaikos plažėje.

Toks nerimtas lietuvių požiūris į biznį ir pinigų poreikis atkūrus nepriklausomybę - du elementai kurie viename mišinyje neveikia. Kažkas grumiasi, sunkiai dirba, kažkas vargti nenori. Lietuviai - ipročių žmonės. Jiems sunku prisitaikyti prie staigių gyvenimo pokyčių po ilgų stabilumo metų. Pagaliau kas įspėjo juos, kad laisvė kainuos tiek daug?

Tai ir yra pagrindinis kultūrų skirtumas tarp Lietuvos ir Vakarų. Čia dosnumas yra savaimingas, malonė visada laukiama ir duodama. Anglijoje ir Amerikoje saugumas, individualizmas ir turtas yra nusistovėję asmens prioritetai. Kiekvienas, kuris išdrįsta ardyti amžinas tiesas, Vakarams atrodo esąs pavojingas reiškinys.

IS MŪSŲ PARAPIJŲ

Melbournas

Kun. Eugenijus Bartulis - Kauno Prisikėlimo bažnyčios klebonas, norėtu praveisti Rekolekcijas - Dvasinį sustiprinimą Australijos lietuviams. Į Melbourną atskrenda rugpjūčio 29 d. pirmadieni vakare 6.20 val. skrydis AN 37. Gyvens čia mūsų Parapijos Namuose.

Rekolekcijas svečias kun. E. Bartulis praves Melbourno lietuviams Lietuvių Namuose didžiojoje salėje rugsėjo 10 d. šeštadienį, 2 val. ir sekmadienį Švč. Marijos Jūrų Zvaigždės bažnyčioje Tautos šventės minėjimu iškilmingomis pamaldomis 12 val. Organizacijos kviečiamos dalyvauti su vėliavomis.

Svečio kun. E. Bartulio pagerbimo pietūs rugsėjo 11 d. Lietuvių Namuose Jubiliejinėje salėje tuoj po pamaldų atvykus. Čia svečias tars aktualų pranešimą iš Lietuvos. Pietums užsirašyti pas Vladą Bosikį - Lietuvių Namų Klubu pirmininką telef. 458 1637 iki rugsėjo 4 imtinai, nes šeimininkams iš anksto reikia žinoti kokiam skaičiui paruošti pietus.

Svečias kun. E. Bartulis išskris į Sydnėjų rekolekcijoms rugsėjo 12 d. Programa bus vietoje nustatyta. Vėliau skris į Adelaidę, gal dar į Perthą, bei pertiškiai sumokėtą jam kelionę.

Latrobe Valley, Sale ir apylinkių lietuviams Tautos šventės

minėjimas Servacijaus ir Alvinos Sabrinskų viloje miške ant kalno, Tombo St., Moe. Kviečiami visi apylinkių lietuviai rugsėjo 3 d. šeštadienį 12 val. Kun. Pr. Dauknyas atvažiuos su svečiu kun. Eugenijum Bartuliu - Kauno Prisikėlimo bažnyčios klebonu, bus šv. Mišios ir svečio aktualus pranešimas.

St. Tamošaitis, mūsų Parapijos išlaikymui aukėjo \$50 ir prisuntė dar „Tėviškės Aidų“ prenumeratą už du metus. Ačiū jam!

Kazimieras Mioldažys - buvęs „Tėviškės Aidų“ Redaktorius, Dainos Sambūrio ir Parapijos choro tenoras, jo mirties pirmosieji metai bus prisimintas šv. Mišiomis Švč. Marijos Jūrų Zvaigždės bažnyčioje rugsėjo 18 d. sekmadienį. Šv. Mišias užprašė jo žmona Apolonija Mioldaženė su dukterimis.

Už Elvyra Semetienę bus aukojamos šv. Mišios Švč. Marijos Jūrų Zvaigždės bažnyčioje rugsėjo 25 d. mirties antrosieji metai. Šv. Mišias užprašė jos vyras Ričardas Semetas.

Kun. Prelatas Pranas Vaseris mirties 7-tose metai bus prisimintas šv. Mišiomis spalio 2 d. sekmadienį. Jis mirė 1987 m. rugsėjo 29 d. ir buvo palaidotas Fawknere kapinėse spalio 6 d.

Onutė Szentimrey išvežta į Western lignonę Footscray. Rugpjūčio 23 d. suteikti visi Ligonijų Sakramentai, jai belaukiant operacijos. Geros jai sveikatos!

Australija ir Naujoji Zelandija

Maldos Apaštalavimas

Jo Sventenybė popiežius Jonas Paulius II MA nariams rugsėjo mėn. skyrė šią intenciją: Kad žmonija atmestų bet kurią rasizmo formą bei svetimšalių baime.

Trumpas rytmetinis aukojimas: Visą aukojų Tau, švenčiausioji Jėzaus Širdiel

Pabėgėlių problema

Atrodo, kad nelemtas blogis pasireiškė mūsų pasiturinčioje pasaulinėje bendrijoje: noras užsidaryti savyje lyg kad kokioje tvirtovėje ir apginti tą gerbūvį, kurį pasiekėme. Mes eikvojame savo laiką besizvalgydami po horizontus ieškant ar kokie nors naujieji barbarai neužplūsta mūsų krašto, vogdami mūsų gėrybes ir naikindami mūsų kultūrą, kuri, mūsų manymu, yra aukštesnė už tų silpnųjų, kurie beldžiasi į mūsų duris.

Toks beveik posąmoninis svetimųjų baimės jausmas kartais virsta nekontroliuojamu smurtu, aiškiu rasizmu. Tai nėra nauja dabartinė apraška, bet sena, kaip ir pati žmonija. Keista, kad dažnai, tie, kurie patys yra buvę skriaudžiami kaip nepageidaujami įsibrovėliai, užmiršta savo pačių praeitį ir šiauriasi prieš dabar atvykstančius pabėgėlius, kurių nuolat daugėja beveik kiekviename pasaulio kampelyje. Prisiminkim buv. Jugoslaviją, buv. Sov. Sąjungą, Afrikos kraštus ir t.t.

Pabaigoj mūsų žemiškos kelionės Viešpats paklaus kiekvieno iš mūsų: „Aš buvau benamis keleivis. Ar

priėmė mane?“ Jaustis kaip savas su svetimšaliais reikia juos pažinti, surasti bendrą kalbą, juos gerbti, su jais dalintis. Valstybiniu mastu reikalinga protinga įstatymdavystė ir išskiriančių sąlygų pašalinimas. Dievo šeimoje nėra svetimšalių ar menkaverčių žmonių ar tautų.

„Iš vieno kamieno Dievas sutvėrė ištisą žmonijos rasę, kad ji užpildytų visą žemę“ (Ac.17.26). Popiežius Jonas Paulius II savo pranešime 1989 metais sako, kad kuriant taiką mes privalome gerbti mažumas. Norint pasiekti žmonijos vienybę reikalinga, kad visa žmonija, nežiūrint jos etninių, tautinių, kultūrinių ir religinių skirtumų suformuotų bendriją be diskriminacijos žmonių tarpe ir siektų vispusiško solidarumo.

Prisidėkime prie Šventojo Tėvo maldos, kad ši žmogiško veido bendrija pasidarytų tikrove, nes tas, kuris priima kitą, priima Dievą.

(Pagal Pontifical Council for the Pastoral Care of Migrants and Itinerant Peoples)

F.Castro: bėglių į Jungtines Valstijas daugės

Rugpjūčio 5 d. Kubos prezidentas Fidelis Castro, audringai reaguodamas į neramumus sostinėje, dėl kurių jis kaltina Vašingtoną, pagrasino dar kartą užtvindyti Jungtines Amerikos Valstijas kubiečiais imigrantais.

„Arba jie (Jungtinės Valstijos) imsis rimtų priemonių savo krantams apsaugoti, arba mes daugiau nesudarysime kliūčių tiems, kas nori išvykti iš šalies, ir tiems, kas nori į ją atvykti“, -

Katalikių Moterų Draugijos metinė šventė Melbourne

Zolinę, Marijos Dangun Ėmimo dieną, Melbourne LKM Draugija pasirinko savo metinei šventei ir kiekvienais metais ją iškiliai atžymi.

Šiais metais, šeštadienį, rugpjūčio 13 d., 2 val. p.p. Draugijos kapelionas kun.dr. Dauknyas iškilmingai atnašavo šv. Mišias Lietuvių Namuose už visas gyvas ir mirusias draugijos nares. Pamokslas tema buvo šv. Mergelės Marijos globa ir palaima LKM Draugijos kelyje.

Šventei pritaikintą skaitinį atliko sesė Z. Prancūnienė.

Popietė-vakariene vyko Lietuvių Namų klubo salėje. Akį patraukė baltai apkloti ilgi stalai ir ant jų žieminių gėlių puikios aranžuotės. Prie stalų susėdo Draugijos narės su antromis pusėmis, viso apie 70 asmenų.

Dienos šeimininkė pavaišino visus karštu sultiniu su dviem mielinais mėsos pyragaičiais, vištienos šniceliu su daržovėmis, ryžiais ir vaisvandeniais.

Draugijos pirm. Halina Statkuvienė ir vicepirm. Genė Mackevičienė dar buvo nesugrįžusios iš gastrolijų po Lietuvą, bet pirmininkė pareigas einanti Vida Vaitiekūnienė suorganizavo puikų šventės atžymėjimą su skania vakariene.

Visiems pasistiprinus, pirm. p.e. sesė V. Vaitiekūnienė apibūdino šventės prasmę ir paminėjo, kad narės per Zolinę kiekvienais metais susirenka išklausti šv. Mišių ir prie pietų stalo pasidalinti išpūdziais, pabendrauti, pasidžiaugti nuveiktais darbais. Truputį nusmelkė, kai ji pasakė, kad per Draugijos gyvavimo laikotarpį narių gretos gerokai praretėjo, likusių veidai pasikeitė, bet širdys pasiliko tokios pačios. Tikrai pasigendame iškeliavusių.

Bendrais broūžais, sesė Vaitiekūnienė, prisiminė ir apie sunkius prabėgusius metus Draugijos kūrimosi laikotarpiu Melbourne. O kai Draugija pasiekė 60 narių įstojo į PLKOS. Ji ir pasakė, kad bėgant metams pasikeitė Draugijos veiklos kryptis ir šiandien visas dėmesys nukreiptas į Lietuvą. Organizuojamos siuntos, pripildomi talpintuvai į kuriuos jau Draugijos paruošti tilpo 140 siuntinių pagalbos reikalingiems Lietuvoje.

Glaudus ryšys palaikomas ir su Motinos Teresės Sėserimis Kretingoje, globjami cukraligie sergantys vaikai Kaune. Draugija taip pat padeda šv. Jokūbo lignoninei Vilniuje ir paskiroms daugiavaikėms šeimoms.

Pirm. p.e. sesė Vaitiekūnienė pagarbiai išvardino visas buvusias gyvas ir mirusias Draugijos pirmininkes. Ji paminėjo, kad jau

23-ji metai Draugijai be atvangos pirmininkauja Halina Statkuvienė, be kurios dabartinės Draugijos veiklą sunkiai būtų galima įsivaizduoti. Ji pagal Draugijos pasirinktą obalsį: „Tiesa ir meilė“, būti teisingoms bei mylinčioms, ir gyvena. Sesė Vaitiekūnienė dar paminėjo, kad sesės Halina ir Genė grįš iš Lietuvos ne tik su neišdildomais išpūdziais, bet ir su ilgiausiu sąrašu kaip ir kam reikės padėti. Besidžiaugdamos Lietuva jos neužmiršo Draugijos metinės šventės ir atsuntė gražų pasveikinimą.

Pirm. pareigose Vida Vaitiekūnienė padėjo kun.dr. Daukniui už aukotas šv. Mišias ir už nuolat jaučiamą Draugijai globą ir rūpestį. Tuo pačiu ir paprašė jo tarti žodį.

Kun.dr. Dauknyas pasidžiaugė Draugijos narių darbštumu, pasiaukojimu ir meile artimui. Palinkėjo nepavargti ir džiaugtis atliktais darbais.

Nuoširdų Melb. LKM Draugijos įvertinimo žodį tarė ir ML Klubu pirm. Vladas Bosikis. Jis pabrėžė, kad jam ypatingai malonu ir lengva bendradarbiauti su Draugijos pirm. Halina Statkuviene.

Šventėje dalyvavo ir Antanas Bakaitis, kurio žmona Elzytė sunkiai serga. Jis padeklamavo įdomų, gilių minčių eilėraščių - vertimą iš Goethes.

Kai sesė Irena O'Dwyer pasirodė prie mikrofono visi pradėjo ploti. Tikėjomės išgirsti kokį naują proginį eilėraščių ar humoro eilutes. Bet išgirdome visai ką kita. Ji sugrįžo į savo gyvenimo praeitį, į mokyklos suolą, į susitikimą su Birute Pūkelevičiūte ir jų įdomią draugystę. Neseniai ta draugystė su tapusia aktore, rezisiere, rašytoja Pūkelevičiūte, (Pūka mokslo metais Kaune vadinama), dabar gyvenančia JAV, atsinaujino ir prieš keletą savaičių sesė Irena gavo iš jos siuntinėli su paskutine jos išleista knyga „Atradimo Ruduo“. Knygos tiražas nedidelis ir ji nebus parduodama. Knyga išversta ir į Ispanų kalbą. Knygoje yra „Rauda“ žuvusiam Lietuvos partizanui. Irena paskaitė iš tos knygos dalį motinos raudos, kas buvo jaudinantis momentas.

Solistas Jurgis Rubas padainavo „Senbernio dainą“, „Bernuželi nesvolio!“ ir a.a. kun. Butkaus „Domine exaudi“ (Viešpatie išklausk).

Paskutinė susirinkusiesiems ypatingai patiko. Pakartotinai paprašytas dar padainuoti, jis prašymus patenkino. Dar gėrėjomės jo dainuojama daina „Stasys“ ir „Plėšikų daina“ iš operetės Kornevilio varpai. Solisto Jurgio Rubo išsiskleidė čia ne tik dainavimo talentas, bet ir laisvumas ir vaidyba. Mažesnėje klausytojų grupėje nėra tokios įtampos, kuri visus truputį scenoje sustingdina.

Draugija pavaišino dar visus kava ir skaniais pyragais. Skirstėmės į namus pilni geriausių išpūdzii.

ALB.

AUKOS

Lietuvos Politinių Kalinių ir Tremtinių S-gai aukojo: Br. Zumeris \$50, B. Mačytė \$30, L. Maiden \$20.

Ačiū aukotojams.

LPKT atstovas - V.L.Mačys

Gariūnai: pigios ir prastos prekės, reketas ir didėjantys prekybos plotai

Gariūnai klesti, nes šalies ekonomika merdi.

(Atkelta iš 6-to psl.)

seniūnijos „žemės“. Jos seniūnė Birutė Baliukienė skundėsi, kad prekybos už tvoros niekas nekontroliuoja ir smulkūs prekiautojai niekam oficialaus mokesčio nemoka.

Ji sakė, kad 1,2 hektaro dydžio plotas už turgaus tvoros yra išnuomotas „Arismos“ bendrovei, kur šeštadieniai ir sekmadieniai yra pardavinėjami automobiliai. Mokestis per diena už parduodamą automobilį - 15 litų. Aikštelėje yra 1000 vietų. Nuo darbo pradėtos, šių metų birželio 20 dienos, „Arisma“ surinko 70 tūkst. litų, iš kurių 25 proc. pervadė Panerių seniūnijai.

Kitas prieš įvažiavimą į turgų esantis 1,25 hektaro plotas priklauso bendrovei „Valtima“. Ten įrengta 350 vietų automobilių stovėjimo aikštelė. Mokestis už mašinos pastatymą - 5 litai.

Dviejų hektarų dydžio plotas turgaus pašonėje bus parduotas aukcione. Pradinė kaina už 1 arą - 2500 litų. Rudenį kitoje automagistralės pusėje pradės veikti 10 hektarų dydžio automobilių pardavimo aikštelė.

J. Zabalevičius mano, kad Gariūnų turgaus ateitis priklauso nuo Lietuvos ekonominės situacijos. „Kol ji bus prasta, tol klestės ir turgus“, - sakė jis.

Prekyba automobiliais

Įsigyti norimų prekių čia atvažiuoja žmonės iš Latvijos, Estijos, Kaliningrado srities, Baltarusijos, nors dabar, kai Rusijos ir Baltarusijos piliečiams reikia vizų, užsieniečių skaičius Gariūnuose smarkiai sumažėjo.

Didžiausias automobilių turgus vyksta šeštadieniai - tomis dienomis jų parduodama keli šimtai. Vilniaus automobilių turgus nėra didžiausias Lietuvoje. Kainos, specialistų tvirtinimu, taip pat vidutinės.

Didžioji dalis parduodamų automobilių pagaminti 1984-1986 metais, vidutinė kaina - 2000-3500 JAV dolerių. Tik keli automobilių šeimininkai visame turguje sutinka su savo nuosavybe skirtus už litus, kiti pardavėjai automobilius parduoda už JAV dolerius. Populiariausios automobilių markės - „Volkswagen“, „Opel“, „Ford“, daug „Ziguli“.

Pigiausiai automobilių Gariūnų turguje galima įsigyti maždaug už 800 dolerių. Bent jau tiek nori už juos gauti šeimininkai. Tiek kainuoja senstelėję „Ziguli“ arba trylikos penkiolikos metų „Opel“,

„Ford“, „Renault“. Pats brangiausias automobilis, kurį teko matyti, - dviejų metų senumo BMW, kainavęs beveik 10 tūkst. dolerių. Priklausomai nuo automobilio naujumo, nuo prašomos sumos reikia atmesti 50-200 dolerių, nes turguje galima derėtis.

Dauguma žmonių, besiverčiančių automobilių prekyba, sako, jog iš pirmo karto parduoti automobilio nepavyksta beveik niekada. Jeigu į turgų važiuoji tik šeštadieniai, gali tikėtis, jog jį nupirksi po 2-5 kartų.

Populiariausia prekė - rūbai

Rūbų pardavėjai didele fantazija nepasižymi. Maždaug kas antras prekiauja tokiais pačiais gaminiais ir panašiomis kainomis. Tai aiškinama tuo, jog prekes dauguma pardavėjų gauna iš tų pačių šaltinių. Kur atsiranda naujas šaltinis, ten greitai suskamba ir kiti prekiautojai. Pavyzdžiui, šiuo metu turgavietė užgrozdinta įvairių spalvų vyriškais kostiumais, kurie, kaip skelbia etiketė, pagaminti Italijoje. Jų kaina 220-250 litų. Per dieną vienam prekeiviui pavyksta parduoti 1-2 kostiumus.

Vasarą smarkiai sumažėja rūbų, skirtų nešioti kitais metų laikais pasiūla, tačiau tokie rūbai parduodami gerokai pigiau negu kitu metu. Pavyzdžiui, natūralios odos striukės, kurios Gariūnus paprastai pasiekia iš Kinijos, tekainuoja 60-80 litų. Parduotuvėse jos kainuoja 100 litų.

Dauguma prekeivių siūlo dviejų rūšių džinsus, pagamintus Italijoje, - „Rifle“ ir „Cross Jeans“. Jie kainuoja 45-50 litų. Tokie patys sostinės parduotuvėse kainuoja apie 80 litų. Yra ir „Levi“ už 50-80 litų, bet tai falsifikatai, dažniausiai iš Kinijos.

Gariūnuose išnyko privatūs valiutos keitėjai, kurie klestėjo turgavietėje tuomet, kai lito kursas buvo nestabilus. Šias paslaugas dabar atlieka oficialios bankų keityklos. Populiariausia valiuta - JAV doleriai, Vokietijos markės, Rusijos rubliai ir Latvijos latai, mat į Gariūnus atvažiuoja nemažai Latvijos piliečių. Jiems čia pirkti pigiau.

Tuose pačiuose kioskuose galima įsigyti kontrabandinių cigarečių. Be banderolių daugiausia padavinėjama NVS šalyse pagaminti tabako gaminiai. Ant kitų cigarečių pakelių banderolės klijuojamos ant pakelio celofano. Geriausiai atveju, jas klijuoja kioskų šeimininkai.

Didžiausią plotą Gariūnuose užima prekyba iš automobilių. Pasak prekiautojų, norint užsiimti gerą vietą prekybai, į turgavietę reikia atvykti ne vėliau kaip 5 valandą ryto. Prie šios kategorijos galima priskirti žmones, prekiaujančius tiesiog ant šaligatvio prie centrinio įėjimo į turgavietę. Tai dažniausiai atvykėliai iš Baltarusijos. Čia galima įsigyti kaimyninėje šalyje pagamintų mėsos gaminių, margarino, degtinės, kitų maisto produktų. Čia vienintelė vieta Gariūnuose, kur galima rasti ir šiek tiek panaudotų prekių.

Prekiaujantys iš savo automobilių siūlo beveik tokias pačias prekes, kaip ir centrinėje Gariūnų turgavietėje. Tačiau čia prekių asortimentas didesnis. Daugiau pardavinėjama smulkių daiktų - papuošalų, buitinės technikos, kitos namų apyvokos daiktų. Prekiautojai iš automobilių sako, jog taip prekiauti saugiau ir patogiau, galima atsivežti daugiau ir įvairesnių daiktų. Anot pardavėjų, didelių ir brangių daiktų pardavinėti neapsimoka, nes mažą apyvartą. Dauguma žmonių nelinkę pirkti brangių daiktų turguje.

Reketininkai

Pareigūnai įpykę ir nusivylę. „Kas iš to, kad kažką parašysit - šunys loja, o karavanas eina“.

Apie padėtį Gariūnų turgavietėje šiek tiek papasakojo du Vilniaus antrojo policijos komisariato kriminalinės paieškos vyresnieji inspektoriai O. Petalanka ir O. Temnolonskis.

Kiekvieną savaitę Gariūnuose sulaikoma keletas įtariamųjų, kiekvieną dieną kas nors apgaviamas, kasdien mokamos duoklės. Policijos žiniomis, turgavietėje veikia iki 50 reketininkų. Jie darbuojasi pakaitomis. Dabar, kai dalis turgaus „autoritetų“ jau užsiėmė legaliu bizniu, dalis savo noru pasitraukė, dalis „sėdo“, Gariūnuose ėmė darbuotis „pradedantis jaunimas“. Todėl dabar tarp grupuočių čia net nebėra griežto teritorijos pasidalijimo, kaip buvo anksčiau. Kartais prekiautojai jau net atsisako mokėti duoklę. Ir dabar reketininkai prekiautojams prisistato, kaip „Malysų“ („Mažylių“), „Udavų“ („Smauglių“) ir panašių gaujų atstovai. Viena grupė savo aukoms netgi tvirtino, jog renka duokles policijai: „Ir jums, ir mums bus ramiau“.

Birželio mėnesį pora žmonių iš tos gaujos buvo sulaikyta. Abu jie, kaip ir

daugybė kitų banditų, iki teismo paleisti į laisvę.

Tapo tradicija, kad Gariūnų nusikaltėliai už gročių neužsibūna. Pavyzdžiui, A. Radničenka, gegužės 27 d. jis buvo sulaikytas už neteisėtą šaunamojo ginklo ir sprogmenų laikymą - pas jį rastas nupjauta vamzdis šautuvus su optiniu taikikliu ir granata. Nuteistas dvejiems metams laisvės atėmimo lygtinai. Netrukus A. Radničenka vėl sulaikytas: turguje pareikalavo duoklės iš Latvijos policininkų, atvažiavusių prekiauti (be uniformų). Vėl sulaikytas su įkalčiais. Bet dar neišku, ar greitai vėl nepasirodys turguje.

Vagių ir reketininkų grupelę turintis S. Onaprijenka per metus buvo sulaikytas keturis kartus ir visada išeidavo sausas iš vandens. Priešpaskutinįsyk buvo suimtas už pasipriešinimą policijos pareigūnui. Kovo 23 dieną vėl sulaikytas. Tada paaiškėjo, kad už policininko sumušimą jis prieš savaitę buvo nuteistas metams laisvės atėmimo. Bet kažkodėl S. Onaprijenka toliau „dirbo savo darbą“ turguje.

Paprastai Gariūnų nusikaltėlių bylos patenka į Vilniaus antrąjį teismą (būtent šio teismo teisėjas G. Trakšelis patenkino garsiojo „Vilniaus brigados“ draugo D. Kaplano ieškinį „Lietuvos rytui“). Pačių pareigūnų sveikata bei gyvybė įvertinta grašiais: senesniai policininkas, kuriam tarnybos metu landynėje mėsmale buvo sudaužyta galva, gavo valstybės kompensaciją ... 80 litų.

Policijos žiniomis, dabar Gariūnuose nuo žmogaus imama maždaug 10 JAV dolerių duoklė, jei prekiaujama iš automobilio - apie 30 dolerių. Vienos grupuotės veikia turgaus teritorijoje, kitos pasitinka užsieniečių autobusus. Neretai duoklės pareikalaujama ir iš pirkėjų, bet tik iš svetur atvykusių.

Gariūnuose jau seniai darbuojasi „Barzda“, kurį daugelis vadina Gariūnų bosu. Bet policininkai tai neigia, jų žiniomis, „Barzda“ čia nevadovauja. Jis tik nuo senų laikų spekuliuoja, daug užsidirbo, turi didelį autoritetą turguje, su juo skaitosi nusikaltėliai. Dabar Gariūnuose jis turi valiutos keityklą, apmokamą automobilių stovėjimo aikštelę (ji gerai saugoma, bet to, vagys žino, kam ji priklauso).

Visos Gariūnų grupuotės moka savo dalį „obščiaką“ (bendrą kasą). Operatyviniais duomenimis, kiekvienas turgaus reketininkas kas savaitę sumoka maždaug po 100 dolerių.

Iš miesto policijos Gariūnuose nuolat dirba tik trys operatyviniai darbuotojai (nuo Gariūnų nuovados žmonių miesto policininkai kategoriškai atsiriboja). Tiesa, dabar šalia Gariūnų statomas policijos komisariatas. Paklausti, ar nusikaltėliai „nenupirks“ viso naujojo komisariato, kriminalistai atsakė: „Garantių, žinoma, nėra“.

Policininkai sako, kad padaryti tvarką Gariūnuose būtų nesudėtinga. (Po to, kai pernai turguje labai efektyviai pasidarbovo Vilniaus policijos mobili kuopa, Gariūnuose visą savaitę nebuvo užregistruotas nė vienas nusikaltimas). „Mums reiktų tik dešimties žmonių ir veikimo laisvės“, - sako policininkai. „L.R.“